



Warszawa, dnia 26 lipca 2013r.

WD.4164-13/1/11

DECYZJA NR 838 /2013

Na podstawie przepisów art. 89 pkt. 2, art. 91 ust. 4 pkt. 3 i 4, art. 9 ust. 1 oraz 94 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 - ze zm.), w trybie art. 104 w związku z art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 1960 r. Nr 30, poz. 168 – ze zm.), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu

Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków

orzeka:

wpisać do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego układ urbanistyczny osiedla „Nowy Świat Zachód”, powstały w latach 1949-1956 wg projektu architekta Zygmunta Stępińskiego i zespołu XVI Pracowni C.B.P. Z.O.R., położony w Warszawie (dzielnica Śródmieście) w granicach oznaczonych kolorem zielonym na załączniku graficznym do niniejszej decyzji, będącym jej integralną częścią

Uzasadnienie

W dniu 04.02.2011 r. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków (MWKZ) wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie wpisania do rejestru zabytków układu urbanistycznego osiedla „Nowy Świat Zachód” w Warszawie. Zasięg obszaru wskazanego niniejszą decyzją wytyczono w oparciu o *Ekspertyzę Konserwatorską Zespołu Urbanistycznego i Zespołu Budowlanego „Nowy Świat Zachód” oraz Gmachu Ministerstwa Finansów* opracowaną w 2010 r. przez panią mgr inż. arch. Marię Wojtyśiak, na zlecenie Stołecznego Konserwatora Zabytków.

Plan budowy osiedla „Nowy Świat Zachód”, zwanego także osiedlem Kubusia Puchatka, powstał po roku 1945 w czasie odbudowy ul. Nowy Świat. W 1948 r. utworzono Zakład Osiedli Robotniczych, który był inwestorem pierwszych osiedli mieszkaniowych w Warszawie, w tym także przedmiotowego osiedla. Pod budowę przeznaczono teren przy Trakcie Królewskim, zlokalizowany za zachodnią pierzeją ul. Nowy Świat, na odcinku od nr 41 do ul. Świętokrzyskiej, na którym to 80% zabudowy nie przetrwało II Wojny Światowej. W celu poprawienia warunków mieszkaniowych oraz komunikacyjnych zdecydowano o wyburzeniu pozostałości przedwojennej zabudowy, w tym oficyn odbudowywanych kamienic przy Nowym Świecie. Przygotowanie projektu, zrealizowanego w latach 1949-1956, powierzono arch. Zygmuntowi Stępińskiemu, pracownikowi Wydziału Architektury Zabytkowej w Biurze Odbudowy Stolicy oraz zespołowi XVI Pracowni Centralnego Biura Projektów. Głównym zadaniem postawionym przed architektami było zaprojektowanie od podstaw zabudowy mieszkaniowej oraz wytyczenie nowego ciągu pieszo-jezdnego, w celu odciążenia ruchu z Nowego Światu. Architekci ponadto musieli dostosować osiedle pod względem stylistycznym do sąsiadującej architektury kamienic przy Nowym Świecie, powstających na zachód budynków Narodowego Banku Polskiego oraz wznoszonego po

przeciwnej stronie ul. Świętokrzyskiej gmachu Ministerstwa Finansów (dawniej Skarbu).

Na przedmiotowym obszarze powstały trzy nowe ulice: Kubusia Puchatka, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego oraz Juliana Tuwima, odchodzące pod kątem prostym od istniejącej przed wojną ul. Wareckiej. Warecką pozostawiono w jej pierwotnym przebiegu, co umożliwiło mieszkańcom wygodną komunikację z Nowym Światem oraz Placem Powstańców Warszawskich, a także przedzielono nią osiedle na część północną i południową. Nowe ulice, założone na osi północ-południe, pozwoliły na poruszanie się pomiędzy ulicami Świętokrzyską i Chmielną, co częściowo rozładowało ruch na równoległym biegnącym odcinku Traktu Królewskiego. Zespół budowlany, będący integralną częścią układu urbanistycznego, rozmieszczono wzdłuż ulic, pozostawiając wolne przestrzenie pomiędzy poszczególnymi budynkami. Złożony jest on z sześciu nowo zaprojektowanych budynków usytuowanych pod adresami ul. Warecka 1A, 4/6, 8, 5/7, Nowy Świat 41A/47A, Górskiego 4 oraz dwóch odbudowanych obiektów znajdujących się przy Nowym Świecie, wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków nieruchomości: Kamienicy Bentkowskiego nr 49 (decyzja z dnia 01.07.1965 r., nr rejestru A-359) oraz Pałacu Sanguszków nr 51 (decyzja z dnia 01.07.1965, nr rejestru A-358).

Północną część skomponowano symetrycznie wzdłuż ul. Kubusia Puchatka, która kontynuuje oś wytyczoną przez gmach Ministerstwa Finansów. Po obu stronach ulicy postawiono długie budynki na planie litery „L” (ul. Warecka 8 oraz 4/6), których krótsze boki ustawiono wzdłuż ul. Świętokrzyskiej. Na tyłach utworzono zadrzewione skwery w formie wewnętrznych dziedzińców, ograniczone od zach. budynkiem NBP, a od wsch. zabudową Nowego Świata. Na dziedzińce prowadzą ozdobne bramy, zarówno od strony ul. Wareckiej jak i ul. Świętokrzyskiej oraz prześwity przecinające dłuższe boki budynków. Na chodnikach, w miejscu prześwitów, o trzy stopnie został podwyższony poziom terenu, częściowo ograniczony niskimi murkami, co swoją formą nawiązuje do renesansowych przedproży. Wzdłuż ul. Kubusia Puchatka nasadzono drzewa lipowe, nadając tym samym ulicy charakter alei. Obie, czterokondygnacyjne kamienice nakryte płaskim dachem, mają długie, wieloosiowe elewacje o horyzontalnej artykulacji. Monotonię elewacji przełamano dwoma prześwitami w formie przejazdów bramnych oraz płytkimi jednoosiowymi ryzalitami. Urozmaicenie bryły wprowadzają także długie balkony, wyodrębnione poprzez cofnięcie ostatniej kondygnacji względem lica elewacji. Na detal architektoniczny składają się wapienne cokoły, gzyms kordonowy przyziemia oraz opaski wokół witryn sklepowych. W tynku uformowano płaskie boniowanie, listwy podokienne, gzymsy oraz opaski wokół otworów okiennych. Powyżej przyziemia umieszczono okna balkonowe w formie portfenetrów z balustradami, co nadało budynkom monumentalny oraz pałacowy charakter typowy dla architektury socrealistycznej.

Południowa część osiedla została ograniczona ulicami Warecką od północy, Baczyńskiego od zachodu oraz Górskiego od południa. Centralną część zajmuje budynek na planie litery „U” (Nowy Świat 41A/47A), którego północne skrzydło zamyka oś wyznaczoną przez gmach Ministerstwa Finansów i ul. Kubusia Puchatka. Skrzydło wschodnie, wraz z budynkiem pod adresem Górskiego 4 tworzą pierzeje ul. Tuwima. Przy Wareckiej zlokalizowano dwa budynki (Warecka 1, 5/7), ustawione symetrycznie względem ul. Kubusia Puchatka, z których wschodni styka się z pałacem Sanguszków,

a zachodni dochodzi do ul. Baczyńskiego. Na pozostałym obszarze utworzono skwery, które pokryto zakomponowaną roślinnością. Zielone tereny powiększono ponadto o ogród, znajdujący się na podwórzu kamienicy Bentkowskiego. Wzdłuż ul. Tuwima, po obu jej stronach, nasadzono drzewa tworzące aleję. Dla południowej zabudowy wspólne są wysokie dwuspadowe dachy oraz ozdobne lukarny ujęte spływami wolutowymi. Budynki przy ul. Wareckiej nawiązują architekturą do pałacu Sanguszków. Wieloosiowe, trzykondygnacyjne z wysokim poddaszem, wybudowane na planie prostokąta, zakończono formami przypominającymi alkierze. Przyziemie wyodrębniono horyzontalnymi pasami, uformowanymi w tynku. Wyższe dwa piętra rozczłonkowano pilastrami ujmującymi obie kondygnacje i zwieńczono zmodyfikowanym belkowaniem. Dachy pokryto blachą, oraz wyodrębniono w nich poddasze. „Alkierze” nakryto osobnymi dachami mansardowymi, co w szczególności podkreśla oś ul. Kubusia Puchatka oraz tworzy kulisy dla budynku zamykającego ją od strony południowej. Obie części osiedla połączone zostały trójkondygnacyjnymi przejazdami w formie łuków ponad ul. Warecką. Budynki południowej części posiadają odmienne elewacje pod względem kompozycyjnym, w zależności od ulicy, ku której zostały zwrócone. W każdej elewacji skierowanej do ul. Tuwima znajdują się arkadowe podcienia, które prowadzą do sklepów oraz lokali usługowych. Fasada budynku pod adresem Nowy Świat 47A została wzbogacona o wieżę zegarową oraz balkon z kamienną balustradą i wysokimi schodami prowadzącymi do wejścia głównego, co swoją formą nawiązuje do nowożytnych ratuszy. Dominanta ta zamyka oś głównej ulicy osiedla oraz tworzy przeciwwagę dla gmachu Ministerstwa Finansów. Fasadę zdobi fryz wykonany w technice sgraffito o motywach roślinnych oraz mitologicznych. Zachodnia elewacja budynku przy ul. Górskiego 4 posiada wysunięte przyziemie, na którym utworzono długi taras, ujęty po bokach płytkimi, bocznymi skrzydłami. Budynki zamykające osiedle od strony południowej są czterokondygnacyjne, nakryte dachami pokrytymi dachówką ceramiczną, co odróżnia je od pozostałej zabudowy. Detal, podobnie jak w pozostałych kamienicach, składa się głównie z płytkiego boniowania, listew, gzymsów, elementów kutek oraz ryzalitów, które podkreślają horyzontalny układ elewacji. Wspólne dla całego osiedla są rozmieszczone wzdłuż ulic i chodników sześciennopostumenty, o płaskorzeźbionych płycinach, na których ustawione zostały współczesne latarnie.

Zespół budowlany osiedla wraz z układem przestrzennym został uduchowiony oraz harmonijnie powiązany z otaczającą go zabudową. Wpłynęła na to podobna wysokość zabudowy i gabaryty, wykorzystanie istniejącej siatki ulic. Uproszczenie detalu oraz nawiązanie do stylistyki baroku i klasycyzmu, pozwoliło powiązać osiedle z architekturą Nowego Świata, jak i nowszą architekturą Ministerstwa Finansów i NBP. Dzięki tym nawiązaniom uniknięto silnych kontrastów powodujących chaos architektoniczny oraz urbanistyczny. Wprowadzenie różnorodnych dachów, ryzalitów, prześwitów i podcieni urozmaiciło wieloosiową zabudowę, dzięki czemu pozbyto się wrażenia monotonii oraz wyolbrzymionej monumentalności, tak charakterystycznej dla architektury doby socrealizmu. Poprzez rozluźnienie przedwojennej zabudowy, wprowadzenie terenów zielonych oraz uzupełnienie przestrzeni o małą architekturę, uległy poprawie warunki mieszkaniowe. Dzięki wysokiemu kunsztowi architektów oraz wykonawców, powstało w warszawskim śródmieściu przyjazne i kameralne

osiedle, będące jednym z lepszych przykładów architektury realizmu socjalistycznego w Polsce.

Osiedle „Nowy Świat Zachód”, dokumentuje historyczne wydarzenie, jakim była odbudowa zniszczonego miasta stołecznego Warszawy. Ówczesne władze państwowe wydały w 1945 r. dekret o *własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy* oraz w roku 1947 ustawę o *odbudowie m. st. Warszawy*, które umożliwiły szybkie podjęcie prac urbanistycznych oraz architektonicznych. Przedmiotowy układ urbanistyczny, zaprojektowany w wyniku ww. działań, stanowi świadectwo minionej epoki, które przetrwało do dnia dzisiejszego w niezmienionej formie.

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego, bądź użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Artykuł 3 pkt. 12 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje układ urbanistyczny, jako przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym sieci ulic lub sieci dróg. Zatem ochroną prawną z mocy niniejszej decyzji objęta jest wskazana przestrzeń historycznie ukształtowana inkorporująca poszczególne zabytki oraz ich wzajemny układ względem siebie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 lit. b w/w ustawy ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki nieruchome będące układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi. Z uwagi na zachowane wartości artystyczne, historyczne i naukowe układ urbanistyczny osiedla „Nowy Świat Zachód” odpowiada definicji legalnej zabytku zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - mówiącej, iż zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części i zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczno-naukową (dokument epoki minionej, przedmiot badań) i artystyczną (jako reprezentatywna realizacja założenia doby socjalizmu) układ urbanistyczny osiedla „Nowy Świat Zachód” zostaje wpisany niniejszą decyzją do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego, i podlega ochronie prawnej.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom, na podstawie art. 127 K.p.a., odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które należy złożyć za pośrednictwem tutejszego urzędu (na adres: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, 00-373 Warszawa, ul. Nowy Świat 18/20) zgodnie z art. 129 § 2 K.p.a w terminie 14 dni od doręczenia przedmiotowej decyzji. W myśl art. 130 § 2 K.p.a wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji. Jednocześnie MWKZ informuje, iż niniejsza decyzja podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, na podstawie art. 49 K.p.a oraz art. 94 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

UWAGA, NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW JEST NADAWANY PO STWIERDZENIU WYKONALNOŚCI NINIEJSZEJ DECYZJI

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW


Rafał Nadolny

Załączniki:

1. załącznik graficzny
2. pouczenie o skutkach wpisu zabytku do rejestru zabytków

Otrzymują:

1. Prezydent m. st. Warszawy, Pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa
2. Burmistrz Dzielnicy Śródmieście, ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
3. Zarząd Dzielnicy Śródmieście, ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
4. Biuro Gospodarki Nieruchomościami, Pl. Starynkiewicza 7/9, 02-015 Warszawa
5. 3 x WUOZ a/a (DM), (nr rej,teczka obiektu, ogłoszenie)

Do wiadomości:

1. 3 x Urząd Dzielnicy Śródmieście (BAIPP, BGN, BGiK), ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
2. Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków, ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa
3. Towarzystwo Opieki nad Zabytkami, Zarząd Oddziału w Warszawie, ul. Morskie Oko 2, 02-511 Warszawa
4. Narodowy Instytut Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa

KONTAKT:022 44 30 431

Załącznik nr 2 do decyzji MWKZ nr 838/2013 z dnia 26 lipca 2013 r. wpisującej do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego układ urbanistyczny osiedla „Nowy Świat Zachód”, powstały w latach 1949-1956 wg projektu architekta Zygmunta Stępińskiego i zespołu XVI Pracowni C.B.P. Z.O.R., położony w Warszawie (dzielnica Śródmieście)

POUCZENIE O SKUTKACH WPISU DO REJESTRU ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH

zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 roku Nr 162, poz. 1568 - z późn. zm.)

Art. 12. 1. Starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie.

Art. 27. Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

Art. 28. Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w art. 5, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

Art. 29. 1. Organy ochrony zabytków w czasie uzgodnionym z właścicielem lub posiadaczem przedmiotu będącego zabytkiem lub posiadającym cechy zabytku, mogą prowadzić badania tego przedmiotu w miejscu, w którym przedmiot ten się znajduje.

2. W przypadku odmowy udostępnienia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą jego udostępnienie na czas niezbędny do wykonania badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

3. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 lub 2, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 36. 1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- 5) prowadzenie badań archeologicznych;
- 6) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 7) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
- 8) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- 10) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 11) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;
- 12) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

(...)

4. Wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić wydanie pozwolenia na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 6, 9 i 11, od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 38. 1. Wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. W upoważnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się osobę lub osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli, kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsca i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia.

3. Przy wykonywaniu kontroli wojewódzki konserwator zabytków lub osoby, o których mowa w ust. 1, są uprawnione do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia zabytku;
- 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia zabytków wpisanych do rejestru, a także zabytków znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w terminie uzgodnionym z ich właścicielem lub posiadaczem;
- 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i załączoną dokumentacją;
- 4) ządania ustnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli;
- 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli;
- 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego.

4. Czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

Art. 43. Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu;
- 3) badań archeologicznych;
- 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12.

Art. 49. 1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku.

3. W przypadku wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję określającą wysokość wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego tych prac lub robót, ich zakres oraz termin wymagalności tej wierzytelności.

Art. 74. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”;
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 76. 1. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie:

- 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku;
- 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji.

2. Wniosek o udzielenie dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót przy zabytku wpisanym do rejestru, określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 110. 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytkowego nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 113. 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków nie powiadomi wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości

- podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 114. Kto uniemożliwia lub utrudnia dostęp do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze grzywny.

Art. 117. Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne, podlega karze grzywny.